

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
ІМЕНІ АДМІРАЛА МАКАРОВА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ
В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра музичного мистецтва**

Освітній рівень: Магістр
Освітня програма: Музичне мистецтво
Спеціальність: 025 Музичне мистецтво

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Оксана СТРИХАР

«15» чрудня 2025 року

**НА ДОСЛІДНИЦЬКУ ЧАСТИНУ ДО ТВОРЧОГО ПРОЄКТУ
Кисиленка Віктора Олександровича**

Тема роботи: **Сучасне вокальне виконавське мистецтво в інтеграційному просторі.**

Керівник роботи **Парфентьєва Ірина Петрівна, кандидат педагогічних наук, доцент.**

затверджені наказом закладу вищої освіти від «26» листопада 2025 року №1338-УЧ

2. Строк подання студентом роботи: 10.12.2025 р.

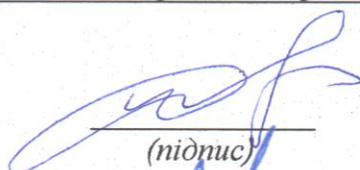
3. Вихідні дані до роботи: фахова література, довідники з мистецтва, матеріали конференцій, репозитарій університету

2. Дата видачі завдання: 15.09.2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

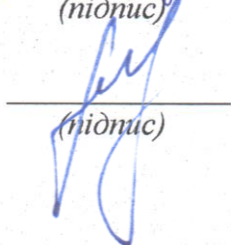
№ з/п	Назва етапів творчого проєкту	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Вивчення літературних джерел з предмету дослідження	Вересень 2025	Виконано
2	Складання розгорнутого плану дослідної частини та ознайомлення з ним керівника творчого проєкту	Вересень 2025	Виконано
3	Написання Вступу дослідної частини творчого проєкту	Вересень 2025	Виконано
4	Написання Розділу 1. Історико-культурні вектори та теоретичні засади сучасного вокального мистецтва	Жовтень 2025	Виконано
5	Написання Розділу 2. Українське вокальне мистецтво в інтеграційному просторі	Жовтень 2025	Виконано
7	Написання загальних висновків до творчого проєкту	Листопад 2025	Виконано
8	Оформлення дослідницької частини проєкту	Листопад 2025	Виконано
9	Передача дослідницької частини проєкту рецензенту для рецензування	Грудень 2025	Виконано
10	Передача дослідницької частини проєкту керівникові для написання відгуку	Грудень 2025	Виконано
11	Попередній захист дослідницької частини проєкту	Грудень 2025	Виконано
12	Публічна демонстрація творчого проєкту	29.12.2025	Виконано

Студент

Віктор КИСИЛЕНКО

Керівник роботи

Ірина ПАРФЕНТЬЄВА

АНОТАЦІЯ

Теоретична частина магістерського творчого проєкту присвячена осмисленню сучасного вокального мистецтва в контексті інтеграційних процесів, що визначають розвиток художньої культури та мистецької освіти на початку XXI століття. У роботі розглянуто провідні наукові підходи до трактування понять «сучасне вокальне мистецтво», «інтеграція», «міжмистецька взаємодія», «художня інтерпретація», окреслено їх значення для вокально-виконавської діяльності.

У теоретичному розділі здійснено аналіз основних тенденцій розвитку сучасного вокального мистецтва, зокрема взаємодії вокального виконавства з театральним мистецтвом, хореографією, сценічною пластикою, медіа- та цифровими технологіями. Розкрито роль інтеграційного простору як середовища формування нових художніх форм, виконавських стилів і засобів виразності вокального мистецтва.

Особливу увагу приділено проблемі художньо-виконавської інтерпретації в умовах міждисциплінарної взаємодії, а також впливу інтеграційних процесів на професійну підготовку вокалістів і майбутніх учителів музичного мистецтва. Обґрунтовано значення інтегративного підходу для розвитку виконавської культури, сценічного мислення та творчої індивідуальності митця.

Матеріали теоретичної частини слугують науково-методичною основою для реалізації творчого проєкту та сприяють цілісному осмисленню сучасного вокального мистецтва як багатовимірного художнього явища.

Ключові слова: сучасне вокальне мистецтво, інтеграційний простір, міжмистецька взаємодія, художня інтерпретація, вокальне виконавство, мистецька освіта.

ANNOTATION

The theoretical part of the master's creative project is devoted to the understanding of modern vocal art in the context of integration processes that determine the development of artistic culture and art education at the beginning of the 21st century. The work considers the leading scientific approaches to the interpretation of the concepts of "modern vocal art", "integration", "inter-artistic interaction", "artistic interpretation", and outlines their significance for vocal and performing activities.

The theoretical section analyzes the main trends in the development of modern vocal art, in particular the interaction of vocal performance with theatrical art, choreography, stage plasticity, media and digital technologies. The role of the integration space as an environment for the formation of new artistic forms, performance styles and means of expressiveness of vocal art is revealed.

Special attention is paid to the problem of artistic and performing interpretation in the context of interdisciplinary interaction, as well as the influence of integration processes on the professional training of vocalists and future teachers of musical art. The importance of an integrative approach for the development of performing culture, stage thinking and creative individuality of the artist is substantiated.

The materials of the theoretical part serve as a scientific and methodological basis for the implementation of a creative project and contribute to a holistic understanding of modern vocal art as a multidimensional artistic phenomenon.

Keywords: modern vocal art, integration space, inter-artistic interaction, artistic interpretation, vocal performance, art education.

ЗМІСТ

Вступ	7
Розділ I. Історико-культурні вектори та теоретичні засади сучасного вокального мистецтва	11
1.1. Поняття «сучасне вокальне мистецтво» та його місце в інтеграційному культурологічному просторі	11
1.2. Взаємодія академічного, естрадного та етнічного вокалу	19
1.3. Порівняльний аналіз інтеграційних моделей вокального мистецтва.	23
Розділ II. Українське вокальне мистецтво в інтеграційному просторі	28
2.1. Традиція і сучасність українського вокального мистецтва та його місце на міжнародній сцені	28
2.2. Проблеми та досягнення сучасного українського мистецтва.	36
2.3. Глобалізація і національна ідентичність українського вокального мистецтва	39
Висновки	44
Список використаних джерел.....	48

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасне вокальне мистецтво перебуває у стані постійної трансформації, що зумовлено комплексом культурних, соціальних, технологічних та естетичних чинників. У ХХІ столітті вокал уже не може розглядатися виключно як автономна галузь музичного мистецтва, обмежена рамками певної традиції, школи чи жанру. Навпаки, він дедалі виразніше функціонує в умовах інтеграційного простору, де відбувається взаємопроникнення академічного та неакадемічного виконавства, національних і глобальних стилів, живої акустичної практики й цифрових технологій.

Поняття «інтеграційного простору» у контексті вокального мистецтва охоплює не лише процеси жанрового синтезу, але й ширші культурні механізми: діалог традицій і новаторства, взаємодію різних типів вокальної техніки, перетин мистецьких дисциплін (музика, театр, перформанс, медіа-мистецтво), а також зміну соціальної ролі вокаліста. Сучасний співак дедалі частіше постає не лише як інтерпретатор музичного тексту, але як багатовимірний художній суб'єкт — носій культурної ідентичності, комунікатор смислів і активний учасник глобального мистецького обміну.

Актуальність дослідження зумовлена також тим, що сучасне вокальне мистецтво дедалі активніше реагує на виклики глобалізації. Глобальний культурний простір створює умови для надзвичайно швидкого поширення вокальних практик, стилів і технік, що, з одного боку, сприяє професійній мобільності та творчому збагаченню, а з іншого — породжує ризики уніфікації, втрати національної специфіки та розмивання традиційних естетичних критеріїв. У цьому контексті особливої ваги набуває питання балансу між інтеграцією та ідентичністю, між відкритістю до світових тенденцій і збереженням культурної самобутності.

Для українського вокального мистецтва означена проблематика має додатковий вимір. В умовах активної інтеграції України до європейського та світового культурного простору вокальне виконавство стає одним із ключових

інструментів репрезентації національної культури. Українські співаки успішно функціонують на міжнародних сценах, беруть участь у глобальних мистецьких проєктах, поєднують академічні традиції з елементами народного та сучасного популярного вокалу. Водночас постає потреба наукового осмислення цих процесів, їх систематизації та критичного аналізу.

Отже, дослідження сучасного вокального мистецтва в інтеграційному просторі є актуальним як з позицій музикознавства та виконавського мистецтва, так і з огляду на культурологічні, соціальні та естетичні аспекти розвитку сучасної художньої культури.

Ступінь наукової розробленості проблеми. Проблематика вокального мистецтва традиційно перебуває у фокусі музикознавчих досліджень, однак більшість класичних праць зосереджена на питаннях вокальної техніки, стилістики окремих епох або аналізі творчості видатних співаків і композиторів. Дослідження, присвячені інтеграційним процесам у вокальному мистецтві, з'являються порівняно нещодавно та, як правило, мають фрагментарний характер.

У працях західних дослідників (Ф. Аббаті, Р. Міддлтон, С. Фріт, Л. Кук) вокальне мистецтво розглядається у ширшому культурному контексті — як феномен, що формується під впливом соціальних практик, медіа та індустрії культури. Водночас у цих дослідженнях акцент часто зміщується в бік популярної музики, залишаючи академічний вокал поза комплексним інтеграційним аналізом.

Українська музикознавча традиція (праці Л. Архимович, М. Черкашиної-Губаренко, Н. Герасимової-Персидської, О. Самойленко) ґрунтовно досліджує історію вокального мистецтва, проблеми стилю та інтерпретації, однак питання інтеграції вокальних практик у глобальному контексті лише починає системно осмислюватися. Окремі розвідки присвячені крос-жанровості, феномену «академічного кросоверу», сучасним вокальним технікам, проте відсутнє цілісне дослідження, яке б поєднувало виконавський, культурологічний та компаративний підходи.

Таким чином, ступінь наукової розробленості проблеми можна охарактеризувати як недостатній, що зумовлює необхідність комплексного магістерського дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є комплексний аналіз сучасного вокального мистецтва як інтегративного явища в умовах глобального культурного простору з урахуванням виконавських, жанрово-стильових та культурологічних аспектів.

Для досягнення поставленої мети передбачається розв'язання таких завдань:

- уточнити понятійний апарат дослідження, зокрема визначення понять «сучасне вокальне мистецтво» та «інтеграційний простір»;
- окреслити основні історико-культурні передумови інтеграційних процесів у вокальному мистецтві;
- проаналізувати сучасні виконавські практики та нові вокальні техніки;
- дослідити вплив глобалізації та цифрових технологій на розвиток вокального виконавства;
- здійснити порівняльний аналіз інтеграційних моделей у світовому та українському вокальному мистецтві;
- визначити проблеми й досягнення українського вокального мистецтва в сучасному інтеграційному просторі.

Об'єкт і предмет дослідження. *Об'єктом* дослідження є сучасне вокальне мистецтво як складова художньої культури XXI століття.

Предметом дослідження є інтеграційні процеси у вокальному мистецтві, що проявляються у взаємодії жанрів, стилів, виконавських технік і культурних контекстів.

Методологічна основа дослідження Методологічну основу роботи становить комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Зокрема, використано історико-культурний метод для аналізу еволюції вокального мистецтва; компаративний метод — для порівняння різних інтеграційних

моделей; аналітичний і системний методи — для осмислення сучасних вокальних практик; культурологічний підхід — для інтерпретації вокального мистецтва як соціокультурного феномену.

Наукова новизна дослідження Наукова новизна полягає у комплексному розгляді сучасного вокального мистецтва в інтеграційному просторі, поєднанні музикознавчого та культурологічного підходів, а також у введенні до наукового обігу порівняльного аналізу українського вокального мистецтва у глобальному контексті.

Практичне значення роботи Матеріали дослідження можуть бути використані у виконавській практиці вокалістів, у навчальних курсах з вокалу, історії музики, музичної культури, а також у подальших наукових розвідках, присвячених проблемам сучасного мистецтва.

Структура роботи Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел, що забезпечує логічну послідовність і цілісність дослідження.

РОЗДІЛ І.

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ВЕКТОРИ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СУЧАСНОГО ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА

1.1. Поняття «сучасне вокальне мистецтво» та його місце в інтеграційному культурологічному просторі

Поняття «історико-культурні вектори та теоретичні засади сучасного вокального мистецтва» охоплює складний, багатовимірний процес формування, розвитку та осмислення вокалу як художнього феномена, що існує на перетині історії, культури, естетики, педагогіки, технологій і соціальної комунікації. Сучасне вокальне мистецтво не є ізольованим явищем; воно постає результатом тривалої еволюції музичної культури, в якій кожна епоха залишила власні смислові, стилістичні та технічні «відбитки». Саме тому історико-культурні вектори вокального мистецтва можна розглядати як сукупність напрямів, що визначають рух вокальної практики в часі, а теоретичні засади — як систему концептів і принципів, які дозволяють це мистецтво осмислювати, аналізувати й передавати наступним поколінням.

Витоки вокального мистецтва сягають найдавніших форм людської культури, коли голос був не лише засобом естетичного самовираження, а й інструментом ритуальної, магічної та соціальної комунікації. У первісних культурах спів тісно пов'язувався з міфом, обрядом, колективною дією, а отже, вже тоді закладалися фундаментальні принципи вокального мистецтва: єдність слова і звуку, тілесності й духовності, індивідуального й колективного. Цей архетипічний досвід зберігся у фольклорних традиціях багатьох народів і продовжує впливати на сучасні вокальні практики, зокрема у сфері world music, етно-джазу, автентичного та реконструйованого співу.

Антична культура стала першим етапом теоретичного осмислення вокалу як мистецтва. Давньогрецькі уявлення про музику як гармонію космосу, про етичний вплив мелосу на людину, про нерозривність поезії, музики й танцю сформували основу європейської музичної думки. Вокал у цій традиції був

насамперед носієм логосу — осмисленого слова, а техніка співу підпорядковувалася риториці та декламації. Цей принцип, трансформуючись, зберігся і в пізніших формах вокального мистецтва, зокрема в опері, ораторії, камерному співі, де текст і музика вступають у складний діалог.

Середньовіччя внесло в історико-культурний вектор вокалу новий вимір — сакральний. Григоріанський хорал і пізніші форми церковного співу утвердили ідею голосу як інструмента духовного піднесення, очищення й молитви. Тут формується особливий тип вокальної естетики, орієнтованої на безтілесність звучання, стриманість емоцій, злиття індивідуального голосу з колективним. Теоретичні засади цього періоду пов'язані з модальною системою, з уявленнями про пропорцію, порядок і символіку звуку. Хоча сучасне вокальне мистецтво значною мірою відійшло від середньовічної естетики, її вплив відчутний у практиках академічного хору, у мінімалізмі, у духовно орієнтованих проєктах сучасних композиторів і виконавців.

Епоха Відродження стала переломним моментом у розвитку вокального мистецтва, оскільки повернула людину в центр художньої системи. Гуманістичні ідеї сприяли формуванню нового ставлення до голосу як до індивідуального, неповторного інструмента. Поліфонічні форми вокальної музики вимагали високого рівня технічної підготовки, інтонаційної точності, ансамблевої культури. Водночас зростає інтерес до виразності слова, що згодом приведе до виникнення монодії та опери. Теоретичні засади вокалу цього періоду формуються на перетині музичної науки, риторики та філософії, закладаючи підвалини професійної вокальної педагогіки.

Бароко і класицизм остаточно інституціоналізують вокальне мистецтво в межах європейської художньої традиції. Опера стає провідним жанром, у якому вокал набуває статусу головного носія драматичної дії. Саме в цей період формується канон академічного співу, пов'язаний із *bel canto*, з культом краси звуку, технічної досконалості, віртуозності. Теоретичні засади вокального мистецтва систематизуються у трактатах, школах, методиках, що передаються з покоління в покоління. Водночас вокал дедалі більше відокремлюється від

повсякденної музичної практики й стає елітарним мистецтвом, доступним професійно підготовленим виконавцям.

Романтизм розширює історико-культурний вектор вокалу, надаючи йому глибокого психологічного та емоційного виміру. Голос стає засобом індивідуального самовираження, інтимної сповіді, художнього переживання. Камерний вокал, зокрема жанр пісні (lied, romance), відкриває нові можливості для тонкої інтерпретації тексту й музики. Теоретичні засади вокального мистецтва збагачуються ідеями суб'єктивності, внутрішньої свободи, художньої правди. Ці принципи мають безпосередній вплив на сучасне вокальне мислення, де автентичність і щирість часто цінуються не менше, ніж технічна бездоганність.

XX століття стає епохою радикальних трансформацій, які докорінно змінюють уявлення про вокальне мистецтво. Авангардні пошуки, експерименти з тембром, артикуляцією, нетрадиційними способами звукоутворення руйнують класичний канон співу. Голос починає розглядатися не лише як носій мелодії, а як універсальний акустичний ресурс, здатний відтворювати шуми, шепіт, крик, нетрадиційні фонemi. Водночас відбувається активний діалог між академічною та популярною музикою, між західними й неєвропейськими традиціями. Історико-культурний вектор вокалу набуває глобального характеру, а теоретичні засади стають міждисциплінарними, залучаючи лінгвістику, психологію, акустику, культурологію.

Сучасне вокальне мистецтво формується в умовах постмодерної культури, для якої характерні плюралізм, гібридність і відсутність жорстких ієрархій. Академічний, джазовий, естрадний, народний, експериментальний вокал співіснують у спільному культурному просторі, взаємодіючи й взаємозбагачуючись. Історико-культурні вектори тут проявляються не як лінійний розвиток, а як мережа перехресть, цитат, стилістичних алюзій. Сучасний вокаліст часто звертається до історичних стилів, але інтерпретує їх крізь призму актуального художнього мислення.

Важливим чинником розвитку сучасного вокального мистецтва є вплив цифрових технологій. Запис, обробка, синтез голосу змінюють саме уявлення про вокальне звучання. Електронні ефекти, петлі, автотюн, інтерактивні медіа стають повноцінними художніми інструментами. Теоретичні засади вокалу в цих умовах розширюються, включаючи поняття медіареальності, віртуальної присутності, розширеного тіла виконавця. Голос більше не обмежується фізичними можливостями людського організму, а водночас знову актуалізується питання автентичності та меж між «живим» і «штучним».

Особливе місце в сучасному вокальному мистецтві посідає виконавська інтерпретація як творчий акт. Теорія інтерпретації розглядає вокаліста не як пасивного відтворювача нотного тексту, а як активного співавтора, який надає твору нових смислів. Історико-культурні знання стають необхідною умовою глибокої інтерпретації, адже без розуміння контексту неможливо повноцінно осмислити художній задум. Водночас сучасна культура допускає свободу переосмислення, іронію, деконструкцію, що знову ж таки відображає постмодерний характер вокального мистецтва.

Теоретичні засади сучасного вокального мистецтва включають також педагогічний вимір. Сучасна вокальна педагогіка дедалі більше відходить від універсальних «єдино правильних» методик і орієнтується на індивідуальність голосу, психофізіологічні особливості співака, його стилістичні пріоритети. Тут поєднуються класичні принципи вокальної школи з новітніми знаннями з анатомії, нейропсихології, тілесно-орієнтованих практик. Історико-культурний досвід стає ресурсом, а не догмою, що дозволяє адаптувати традицію до потреб сучасності.

Соціокультурний контекст також відіграє визначальну роль у формуванні сучасного вокального мистецтва. Голос є потужним інструментом ідентичності — національної, гендерної, культурної. Сучасні вокальні практики часто звертаються до тем пам'яті, травми, міграції, війни, глобалізації. У цьому сенсі історико-культурні вектори вокалу тісно пов'язані з колективним досвідом і суспільними процесами. Теоретичне осмислення вокального мистецтва

неминуче виходить за межі суто музикознавчого аналізу й потребує культурологічного, соціологічного, філософського підходів.

Таким чином, історико-культурні вектори та теоретичні засади сучасного вокального мистецтва постають як цілісна, але водночас динамічна система, у якій минуле й сучасне перебувають у постійному діалозі. Вокальне мистецтво сьогодні — це не просто сукупність технік чи стилів, а складний культурний процес, що відображає еволюцію людського мислення, емоційності та комунікації. Його історико-культурні вектори дозволяють побачити, як змінювалося уявлення про голос, музику й людину, а теоретичні засади надають інструменти для глибокого осмислення цих змін. Саме в цій взаємодії традиції й новаторства, теорії й практики, індивідуального й колективного й полягає сутність сучасного вокального мистецтва як живого, відкритого та багатогранного феномена культури.

Сучасне вокальне мистецтво є складним, багатовимірним і динамічним явищем культури, що формується на перетині історичної традиції, інноваційних художніх практик та глобальних соціокультурних процесів. Його не можна звести ані до сукупності новітніх технічних прийомів співу, ані лише до часової характеристики («те, що створюється сьогодні»). Натомість сучасне вокальне мистецтво постає як особливий тип художнього мислення й виконавської практики, у межах яких голос людини функціонує не лише як інструмент музичного висловлювання, а як універсальний медіум комунікації, ідентичності, тілесності та культурного діалогу.

У найзагальнішому сенсі сучасне вокальне мистецтво можна визначити як сукупність виконавських, композиторських і перформативних практик, що використовують людський голос у широкому спектрі стилів, жанрів і технік, актуалізуючи як історичні вокальні традиції, так і радикально нові способи звукоутворення, сценічної присутності та взаємодії з технологічним середовищем. Воно охоплює академічний спів, джаз, популярну музику, експериментальні та авангардні форми, вокально-інструментальні гібриди,

саунд-арт, перформанс і цифрові голосові практики, що виходять за межі класичного розуміння музичного твору.

Місце сучасного вокального мистецтва в інтеграційному культурологічному просторі визначається його здатністю поєднувати різні культурні коди, художні мови та соціальні контексти. Інтеграційний культурологічний простір сучасності характеризується стиранням кордонів між «високою» і «масовою» культурою, між національними традиціями та глобальними стилями, між мистецтвом, технологією та повсякденним досвідом. У цьому просторі вокальне мистецтво виступає як особливо чутливий індикатор змін, адже голос — найбезпосередніший і водночас найінтимніший носій людської присутності в культурі.

На відміну від попередніх історичних епох, де вокальне мистецтво функціонувало переважно в межах усталених жанрових систем (опера, кантата, романс, духовний спів), сучасний культурний контекст сприяє його поліфонічності та відкритості. Вокальна практика більше не обмежується рамками нотного тексту чи канонізованої техніки; вона активно взаємодіє з театром, хореографією, кінематографом, візуальним мистецтвом, електронною музикою та медіа-артом. Унаслідок цього голос стає не лише музичним феноменом, а й елементом міждисциплінарної художньої мови.

Сучасні виконавські практики у вокальному мистецтві вирізняються передусім принциповою різноманітністю. В академічному середовищі це проявляється у переосмисленні традиційного репертуару, історично інформованому виконавстві, поєднанні класичного вокалу з сучасними композиторськими техніками, зокрема алеаторикою, сонористикою, мікротональністю. Вокаліст дедалі частіше виступає не лише як інтерпретатор, а як співтворець художнього тексту, здатний імпровізувати, працювати з відкритими формами та нетрадиційною нотацією.

У джазовій і популярній музиці сучасні вокальні практики ґрунтуються на синтезі стилів, активному використанні імпровізації, ритмічної свободи та індивідуальної манери. Вокал тут постає як маркер особистісної ідентичності

виконавця, де тембр, артикуляція, акцентуація і навіть недосконалості голосу стають естетично значущими. Водночас сучасна поп-культура формує нові моделі вокальної комунікації, орієнтовані на масову аудиторію, але водночас здатні до складних художніх висловлювань.

Особливе місце в сучасному вокальному мистецтві посідають експериментальні практики, що радикально розширюють уявлення про можливості людського голосу. Тут з'являються нетрадиційні техніки звукоутворення: шепіт, крик, гарчання, вокальний шум, обертонний спів, вокальна перкусія, мультифонія, використання мовленнєвих і паралінгвістичних елементів. Голос перестає бути виключно носієм висотної інтонації й мелодії, натомість набуває статусу акустичного тіла, здатного відтворювати широкий спектр звукових явищ.

Нові техніки звукоутворення в сучасному вокальному мистецтві мають не лише технічне, а й концептуальне значення. Вони відображають зміну ставлення до тілесності, суб'єктивності та меж людських можливостей. Вокаліст більше не прагне до ідеалізованого, «чистого» звучання як єдиного естетичного ідеалу; натомість цінується автентичність, експресивність, здатність голосу передавати складні психоемоційні стани. Це особливо помітно в сучасній академічній музиці, де композитори свідомо включають у партитури нестандартні вокальні прийоми, розширюючи семантичне поле звуку.

Вплив цифрових технологій на сучасне вокальне мистецтво є одним із ключових чинників його трансформації. Сучасний голос дедалі частіше існує в опосередкованому, медіалізованому вигляді — через мікрофон, студійну обробку, програмне забезпечення, онлайн-платформи. Технології змінюють не лише спосіб фіксації та поширення вокального виконання, а й саму естетику голосу. Ефекти реверберації, дилею, автотюну, гранулярного синтезу стають повноправними художніми засобами, що формують нове звукове середовище.

Цифрова обробка голосу сприяє виникненню гібридних форм між живим виконанням і електронним звучанням. У сучасних перформансах вокаліст може взаємодіяти з власним «цифровим двійником», створюючи багатопланові

звукові структури в реальному часі. Це змінює уявлення про авторство, присутність і унікальність вокального акту, адже голос може бути розмножений, трансформований і навіть відокремлений від фізичного тіла виконавця.

Водночас цифрові платформи суттєво демократизували доступ до вокального мистецтва. Соціальні мережі, стримінгові сервіси та онлайн-курси створюють нові умови для самореалізації вокалістів, руйнуючи традиційні ієрархії музичної освіти й професійного визнання. Сучасний вокаліст може формувати власну аудиторію поза інституційними рамками, експериментувати зі стилями та форматами, бути одночасно виконавцем, продюсером і комунікатором.

У цьому контексті особливої ваги набуває поняття вокаліста як універсального артиста. Сучасний вокаліст — це не лише носій певної вокальної техніки, а багатофункціональна творча особистість, що поєднує в собі музиканта, актора, перформера, інтерпретатора й медіа-персону. Він працює не тільки з голосом, а й з тілом, простором, образом, драматургією сценічної дії. Його професійна компетентність охоплює знання стилістики, історії музики, основ режисури, сценічного руху, психології сприйняття та цифрових інструментів.

Універсальність сучасного вокаліста зумовлена також інтеграційними процесами в культурі, де межі між видами мистецтва стають умовними. Вокаліст дедалі частіше залучений до міждисциплінарних проєктів, де голос взаємодіє з відеоартом, мультимедіа, інсталяціями та інтерактивними середовищами. У таких умовах він має мислити не лише музичними категоріями, а концептуально, усвідомлюючи власну роль у створенні цілісного художнього висловлювання.

Важливою рисою сучасного вокального мистецтва є його діалогічність. Воно активно вступає в комунікацію з культурною пам'яттю, переосмислюючи традиційні жанри й стилі крізь призму сучасного досвіду. Це може проявлятися як у неокласичних інтерпретаціях, так і в деконструкції канонів, де класичний

репертуар набуває нових смислів у сучасному соціальному та естетичному контексті. Таким чином, сучасне вокальне мистецтво не заперечує минуле, а інтегрує його в багатовекторний культурний простір.

Отже, сучасне вокальне мистецтво є складною системою художніх практик, що відображає інтеграційні процеси сучасної культури. Воно поєднує традицію й інновацію, тілесність і технологію, індивідуальне й колективне, локальне й глобальне. У цьому просторі голос постає як універсальний інструмент культурної комунікації, здатний транслювати не лише музичні, а й соціальні, філософські та екзистенційні смисли. Сучасний вокаліст, у свою чергу, є універсальним артистом нового типу — гнучким, рефлексивним і відкритим до постійного оновлення, що відповідає викликам і можливостям інтеграційного культурологічного простору XXI століття.

1.2. Взаємодія академічного, естрадного та етнічного вокалу

Вокальне мистецтво XX–XXI століть постає як динамічний, відкритий і багатовекторний простір, у якому взаємодіють різні стильові системи, естетичні парадигми та культурні традиції. Академічний, естрадний та етнічний вокал, що історично формувалися як відносно автономні явища з власними канонами звукоутворення, виконавської техніки та художньої мови, у сучасному культурному контексті дедалі частіше вступають у діалог, утворюючи складну мережу взаємовпливів і гібридних форм. Цей процес не є випадковим або поверхневим: він відображає глибинні трансформації світової культури, пов'язані з глобалізацією, міжкультурною комунікацією, розвитком технологій та зміною уявлень про роль митця у суспільстві.

Академічний вокал, що ґрунтується на багатовіковій традиції європейської музичної культури, історично орієнтований на ідею «універсального» голосу, здатного до проєкції у великих просторах без технічного підсилення, з чітко вибудованою системою дихання, резонансів і артикуляції. Естрадний вокал, навпаки, формувався у тісному зв'язку з масовою культурою, медіа та технологіями звукопідсилення, що зумовило інші

пріоритети: індивідуальність тембру, мікрофонну техніку, гнучкість стилю, швидку адаптацію до жанрових змін. Етнічний вокал, у свою чергу, є носієм локальних традицій, колективної пам'яті та ритуальних функцій, у яких голос часто виступає не лише художнім, а й соціальним, сакральним або комунікативним інструментом.

Сучасна взаємодія цих трьох сфер не зводиться до механічного поєднання технік або стилістичних елементів. Вона є складним процесом переосмислення, у якому кожна система зберігає власну ідентичність, водночас відкриваючись до трансформацій. Академічні співаки дедалі частіше звертаються до естрадних і етнічних прийомів для розширення палітри виразності, естрадні виконавці запозичують академічні принципи вокальної опори та здорового звукоутворення, а етнічні традиції отримують нове життя у контексті професійної сцени та глобального ринку.

Інтеграційні процеси у світовому вокальному мистецтві значною мірою зумовлені загальноцивілізаційними чинниками. Глобалізація сприяла інтенсивному обміну культурними моделями, унаслідок чого вокальні стилі перестали бути прив'язаними виключно до географічних або національних меж. Цифрові платформи, стримінгові сервіси та соціальні мережі створили ситуацію постійної присутності «іншого» — іншої традиції, іншої манери співу, іншого естетичного ідеалу. У такому середовищі вокаліст XXI століття дедалі частіше постає як універсальний артист, здатний вільно орієнтуватися між різними стилями, усвідомлюючи їхнє походження та функцію.

Західноєвропейська модель взаємодії вокальних традицій історично базується на сильній позиції академічної музики як культурного ядра. Саме тут сформувалася ідея «високого» мистецтва, що передбачає сувору ієрархію жанрів і стилів. Однак уже у XX столітті ця модель почала зазнавати трансформацій. Поява джазу, мюзиклу, а згодом і популярної музики спричинила поступове стирання меж між академічним та естрадним вокалом. Композитори й виконавці зверталися до народних інтонацій, етнічних ладів і ритмів, інтегруючи їх у симфонічні, оперні та камерні форми. У Західній

Європі цей процес часто мав характер «інтелектуалізованої» інтеграції, де етнічний матеріал переосмислювався через призму композиторської техніки та академічної естетики.

Американська модель, на відміну від західноєвропейської, з самого початку формувалася як плюралістична та гібридна. Сполучені Штати Америки є простором перетину різних культурних потоків — європейських, африканських, латиноамериканських, азійських. У вокальному мистецтві це виявилось у ранньому синтезі академічних, народних і популярних елементів. Джаз, блюз, госпел, соул і згодом поп-музика стали прикладами органічного поєднання технік і традицій. Американська модель менш схильна до жорсткої ієрархії: тут естрадний вокал часто визнається рівноправним із академічним, а етнічні елементи сприймаються як джерело автентичності та емоційної сили.

Порівнюючи ці дві моделі, можна зазначити, що західноєвропейська традиція довше зберігала дистанцію між «високим» і «популярним», тоді як американська культура швидше прийняла ідею стилістичного різноманіття та комерційної успішності як легітимних критеріїв мистецької цінності. Водночас обидві моделі у XXI столітті дедалі більше зближуються: європейські академічні інституції відкриваються до кросжанрових експериментів, а американські вокальні школи активно інтегрують академічні методики підготовки голосу.

Азійський контекст інтеграційних процесів у вокальному мистецтві має власну специфіку, зумовлену глибокими філософськими та естетичними традиціями. У багатьох азійських культурах голос розглядається не лише як художній інструмент, а як прояв внутрішньої енергії, духовного стану людини. Традиційні вокальні практики Китаю, Японії, Індії чи Кореї мають складні системи інтонації, орнаментики та тембрової диференціації, що часто не вписуються у західні академічні стандарти. Взаємодія з західним вокальним мистецтвом у цьому регіоні відбувається через процес адаптації та вибіркового запозичення.

У сучасному азійському вокальному мистецтві спостерігається цікаве поєднання традиційних технік із глобальними поп-естетиками. Наприклад, феномен К-поп демонструє, як локальні культурні коди можуть бути інтегровані у світовий масовий продукт, не втрачаючи при цьому національної ідентичності. Водночас академічні співаки з Азії дедалі активніше представлені на світових оперних сценах, що свідчить про успішне засвоєння європейської вокальної школи при збереженні власної культурної чутливості.

Постколоніальні контексти — Африка, Латинська Америка, Карибський регіон — відіграють особливу роль у формуванні сучасних гібридних вокальних жанрів. Тут взаємодія академічного, естрадного та етнічного вокалу часто має характер культурного опору або переосмислення колоніальної спадщини. Етнічні вокальні традиції, які тривалий час маргіналізувалися або сприймалися як «фольклор», у XX столітті стали джерелом інновацій для світової музики. Саме з цих регіонів походять багато вокальних стилів, що змінили глобальний музичний ландшафт.

У постколоніальних суспільствах естрадний вокал часто стає платформою для вираження соціальної ідентичності та історичної пам'яті. Виконавці свідомо поєднують традиційні мелодії, ритми й вокальні манери з сучасними аранжуваннями та академічними прийомами, створюючи нові форми, які резонують як на локальному, так і на глобальному рівнях. Така гібридність не є компромісом, а радше стратегією культурної самореалізації.

Гібридні жанрові форми є логічним результатом інтеграційних процесів у світовому вокальному мистецтві. Кросовер, world music, етно-джаз, симфо-рок, неокласичний поп — усі ці напрями демонструють, як академічні техніки можуть співіснувати з естрадною експресією та етнічною автентичністю. У таких формах голос перестає бути маркером належності до одного стилю; він стає універсальним засобом комунікації, здатним передавати складні смисли у глобальному культурному просторі.

Важливо зазначити, що успішна інтеграція різних вокальних традицій вимагає високого рівня професійної підготовки та культурної рефлексії.

Поверхнєве використання етнічних елементів без розуміння їхнього контексту може призвести до стилізації або екзотизації, що збіднює художній результат. Натомість усвідомлений діалог між академічним, естрадним та етнічним вокалом відкриває нові горизонти для творчості та розвитку вокального мистецтва.

Таким чином, взаємодія академічного, естрадного та етнічного вокалу у сучасному світі є багатовимірним процесом, що відображає глобальні культурні трансформації. Західноєвропейські та американські моделі демонструють різні шляхи інтеграції, азійський і постколоніальний контексти додають глибини та різноманіття, а гібридні жанрові форми стають простором для нових художніх відкриттів. У цьому складному, але надзвичайно продуктивному діалозі формується вокальне мистецтво XXI століття — мистецтво відкритості, багатоголосся та культурної взаємодії.

1.3. Порівняльний аналіз інтеграційних моделей вокального мистецтва

Інтеграційні моделі вокального мистецтва у сучасному культурному просторі постають як складна система взаємодії традицій, естетик, соціальних наративів та технологічних трансформацій. Порівняльний аналіз академічного й неакадемічного вокалу, локальних і глобальних парадигм, а також естетичних та ідеологічних розбіжностей між ними дозволяє не лише окреслити межі різних виконавських практик, але й виявити ті зони напруженого діалогу, де народжуються нові художні форми. Сучасний вокальний простір дедалі менше нагадує ієрархічну піраміду з «високим» академічним мистецтвом на вершині та «низовими» популярними жанрами внизу; натомість він набуває вигляду поліцентричної мережі, де кожна модель інтеграції має власну логіку, цінності й механізми самовідтворення.

Академічний вокал історично формувався як система, зорієнтована на кодифіковані техніки звукоутворення, стабільні жанрові канони та інституційну легітимацію. Оперна школа, камерно-вокальна традиція, сакральна музика

Західної Європи століттями вибудовували модель, у якій голос сприймався передусім як інструмент, підпорядкований законам акустики, фізіології та естетичного ідеалу «прекрасного звуку». Інтеграція в межах цієї моделі відбувалася повільно й обережно: запозичення з інших культур чи стилів проходили фільтрацію через академічну норму, адаптуючись до її вимог. Навіть коли в академічний репертуар проникали елементи народної музики або екзотичні інтонації, вони, як правило, піддавалися стилізації, ставали частиною «високого» мистецтва через процеси аранжування та композиторського переосмислення.

Натомість неакадемічний вокал — поняття надзвичайно широке й гетерогенне — розвивався в умовах значно більшої свободи. Народний спів, естрадні жанри, джаз, рок, поп-музика, традиції усного передавання вокальних практик у різних культурах демонструють іншу інтеграційну логіку: тут домінує принцип відкритості, швидкого реагування на соціальні зміни та технологічні інновації. Неакадемічні моделі легко асимілюють нові стилі, мови, тембри, часто не прагнучи до уніфікації або стандартизації. Голос у цій парадигмі постає не лише як інструмент, але й як маркер ідентичності — національної, соціальної, гендерної, поколіннєвої. Саме тому інтеграційні процеси в неакадемічному вокалі часто носять вибуховий характер, породжуючи гібридні жанри, що швидко набувають глобального поширення.

Порівняння академічної та неакадемічної моделей інтеграції виявляє фундаментальну відмінність у ставленні до традиції. Для академічного вокалу традиція — це основа легітимності, джерело нормативності та критерій якості. Інтеграція тут означає діалог із минулим, у якому нове мусить бути виправдане спадкоємністю. У неакадемічному вокалі традиція часто функціонує як ресурс, з якого можна вибірково черпати, не обов'язково дотримуючись первісного контексту. Така різниця зумовлює й різні естетичні орієнтири: якщо академічна модель прагне до ідеалу балансу, чистоти й контрольованості, то неакадемічна схильна цінувати експресію, індивідуальність, навіть «недосконалість» як ознаку автентичності.

Особливого значення в сучасному аналізі набуває співвідношення локального й глобального вимірів вокального мистецтва. Академічний вокал, попри свою європоцентричну історію, давно претендує на універсальність. Оперний канон, система консерваторської освіти, міжнародні конкурси й фестивалі створюють уявлення про глобальну спільноту, об'єднану спільною мовою професіоналізму. Проте ця універсальність часто критикується за ігнорування локальних вокальних традицій або за їх підпорядкування західним стандартам. Інтеграційна модель академічного вокалу в глобальному контексті нерідко нагадує процес культурної уніфікації, де різноманіття зводиться до спільного знаменника.

Натомість неакадемічний вокал у глобальному просторі демонструє парадоксальну здатність одночасно зберігати локальність і досягати світового визнання. Приклади світової популярності етнічних співочих технік, регіональних стилів або мовних особливостей свідчать про іншу модель глобалізації — модель мережевої взаємодії, де локальне не розчиняється, а навпаки, стає цінністю. У цьому сенсі інтеграція відбувається не шляхом уніфікації, а через співіснування різних кодів, які взаємно збагачуються. Голос стає носієм культурної пам'яті, що транслюється на глобальну аудиторію без втрати своєї ідентичності.

Естетичні розбіжності між академічними та неакадемічними інтеграційними моделями тісно пов'язані з різними уявленнями про функцію мистецтва. Академічний вокал традиційно асоціюється з ідеєю автономії мистецтва, його відокремленості від повсякденності та утилітарних завдань. Інтеграція тут часто має характер естетичного експерименту, спрямованого на розширення художніх можливостей, але не обов'язково на прямий соціальний вплив. Неакадемічний вокал, навпаки, часто функціонує як форма комунікації, соціального висловлювання або навіть політичного жесту. Інтеграційні процеси в цій сфері нерідко мотивовані прагненням бути почутими, зрозумілими, актуальними.

Ідеологічні виміри інтеграційних моделей вокального мистецтва проявляються у способах конструювання авторитету та цінності. Академічна модель спирається на інституції — навчальні заклади, театри, філармонії, професійні спільноти, — які визначають критерії «правильності» й «майстерності». Інтеграція в межах цієї системи часто передбачає легітимацію через офіційне визнання. Неакадемічна модель, особливо в умовах цифрової культури, дедалі більше покладається на горизонтальні механізми — популярність у мережі, реакцію аудиторії, вірусне поширення. Тут інтеграція відбувається без посередництва традиційних інституцій, що змінює баланс влади у культурному полі.

Цифрові технології стали каталізатором нових інтеграційних процесів, стираючи межі між академічним і неакадемічним вокалом. Онлайн-платформи, студійні інновації, можливості дистанційного навчання та колаборацій створюють умови, за яких академічні співаки активно залучають елементи популярної культури, а представники неакадемічних жанрів освоюють академічні техніки. У результаті виникають гібридні моделі, де професійна вокальна підготовка поєднується з естетикою масової культури, а традиційні канони переглядаються з огляду на нові слухацькі очікування.

У локальному контексті такі гібридні інтеграційні моделі часто пов'язані з питаннями культурної ідентичності. Вокальне мистецтво стає простором, де осмислюються історичні травми, процеси деколонізації, пошук власного голосу у глобальному хорі культур. Інтеграція тут набуває етичного виміру: вона може бути як формою діалогу й взаємної поваги, так і інструментом асиміляції або культурного привласнення. Відтак порівняльний аналіз моделей вокальної інтеграції неминуче виходить за межі суто музикознавчого дискурсу, залучаючи культурологічні та соціально-філософські перспективи.

Академічний вокал у цьому контексті переживає період самоосмислення. З одного боку, він прагне зберегти свою ідентичність, з іншого — не може ігнорувати глобальні зміни. Інтеграція з неакадемічними практиками стає способом оновлення, залучення нової аудиторії, розширення репертуару. Проте

цей процес супроводжується напруженням між збереженням стандартів і відкритістю до експерименту. Неакадемічний вокал, у свою чергу, стикається з ризиком втрати спонтанності та комерціалізації в умовах глобального ринку, що також впливає на характер інтеграційних моделей.

Таким чином, порівняльний аналіз інтеграційних моделей вокального мистецтва виявляє складну динаміку взаємодії академічного й неакадемічного, локального й глобального, естетичного та ідеологічного. Ці моделі не існують у чистому вигляді; вони постійно перетинаються, трансформуються, вступають у діалог і конфлікт. Сучасне вокальне мистецтво постає як поле множинних інтеграцій, де жодна модель не має монополії на істину чи цінність. Саме в цій поліфонії підходів і практик народжується нова якість вокальної культури — відкрита, різноманітна, здатна відображати складність сучасного світу й водночас зберігати глибокий зв'язок із людським голосом як первинним інструментом самовираження.

РОЗДІЛ II.

УКРАЇНСЬКЕ ВОКАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО В ІНТЕГРАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

2.1. Традиція і сучасність українського вокального мистецтва та його місце на міжнародній сцені

Українське вокальне мистецтво в інтеграційному культурному просторі постає не як ізольований феномен, а як жива, рухлива система, що формується на перетині історичної пам'яті, національної ідентичності та глобальних художніх процесів. Його унікальність полягає в здатності зберігати глибинні архаїчні пласти й водночас органічно взаємодіяти з європейськими та світовими моделями вокального мислення. У цьому сенсі український вокал є не лише мистецькою практикою, а й формою культурної комунікації, у якій голос стає носієм історії, емоційного досвіду народу та його відкритості до діалогу зі світом.

Витоки українського вокального мистецтва сягають глибини народної традиції, де голос виконував не лише естетичну, а й сакральну, обрядову, соціальну функцію. Колискові, обрядові пісні, голосіння, думи, козацькі та ліричні пісні формували особливий тип вокальної інтонації, заснований на природності звукоутворення, близькості до мовної інтонації та глибокій емоційній насиченості. Цей тип співу не був «технікою» у сучасному розумінні, але він створив інтонаційний код, який і сьогодні впізнається в українській вокальній культурі, незалежно від жанру чи стилю.

Уже на ранніх етапах розвитку українська вокальна традиція перебувала в інтеграційному полі. Християнізація Київської Русі принесла візантійський спів, знаменний розспів, що став основою церковної вокальної культури. Проте й тут відбулося не механічне запозичення, а глибока адаптація: візантійська монодія поступово набула локальних рис, увібравши мелодичну м'якість і співучу лінійність, притаманні українській народній пісенності. Таким чином,

уже в середньовіччі український вокал формувався як синтез локального та універсального, сакрального й народного.

Подальший розвиток вокального мистецтва в Україні тісно пов'язаний з європейським культурним простором. У добу бароко, коли українські землі активно взаємодіяли з польською, італійською, німецькою музичними традиціями, формується професійна композиторська школа, а вокал набуває нових художніх вимірів. Києво-Могилянська академія стає важливим осередком музичної освіти, де поєднувалися західноєвропейські теоретичні засади з місцевою співочою практикою. Партесний спів, що розвивався на українському ґрунті, є яскравим прикладом інтеграційного процесу: багатоголосся, запозичене з Заходу, трансформувалося відповідно до української мелодики та вокальної чутливості.

У XIX столітті українське вокальне мистецтво входить у фазу національного самоусвідомлення. Саме вокал стає одним із ключових інструментів формування модерної української ідентичності. Творчість Миколи Лисенка, Семена Гулака-Артемовського, Кирила Стеценка, Миколи Леонтовича демонструє, як народна пісня інтегрується в академічні жанри — оперу, кантату, хор, солоспів. Українська мова, з її співучістю та інтонаційною гнучкістю, стає повноцінною мовою академічного вокалу, а народна мелодика — джерелом стилістичних інновацій. У цей період інтеграційний простір українського вокалу визначається не лише діалогом із Європою, а й внутрішнім синтезом фольклору та професійної композиторської традиції.

Особливе місце в цьому процесі посідає оперне мистецтво. Українська опера з самого початку розвивалася в полі міжнаціонального обміну. Українські співаки навчалися в Італії, Німеччині, Франції, переймаючи техніку *bel canto*, драматичні принципи німецької опери, французьку вокальну культуру. Водночас вони приносили на світові сцени власну інтонаційну природу, тембральну щедрість і емоційну відкритість. Такі постаті, як Соломія Крушельницька, стали символами інтеграції українського вокального

мистецтва у світовий контекст, не втрачаючи при цьому національної самобутності.

У XX столітті інтеграційні процеси набувають особливої складності. З одного боку, український вокал активно розвивається в межах радянської культурної системи, яка водночас забезпечує масову музичну освіту і накладає ідеологічні обмеження. З іншого боку, саме вокальне мистецтво часто стає простором прихованого збереження національних сенсів. Українська пісня — академічна, народна, естрадна — зберігає інтонаційні маркери ідентичності навіть у стандартизованих формах. У цей період формується потужна вокальна школа, яка поєднує класичну технічну підготовку з емоційною виразністю, що знову ж таки відрізняє українських співаків на міжнародній арені.

Важливим аспектом інтеграційного простору є багатожанровість українського вокального мистецтва. Поряд з академічним співом активно розвивається естрадний вокал, який у другій половині XX століття стає полем взаємодії з американською та західноєвропейською популярною музикою. Українська естрадна пісня, від Володимира Івасюка до сучасних авторів, демонструє здатність адаптувати глобальні жанрові моделі — поп, рок, джаз — до національної інтонаційної традиції. Тут інтеграція відбувається не шляхом копіювання, а через переосмислення, у якому українська мелодика, поетична мова та емоційна щирість створюють упізнаваний стиль.

Особливої уваги заслуговує роль фольклору в сучасному інтеграційному просторі. На межі XX–XXI століть український автентичний спів стає об'єктом інтересу не лише етномузикологів, а й сучасних виконавців, композиторів, продюсерів. Фольклорні техніки звукоутворення, відкритий голос, мікроінтонаційність, нерівномірний ритм інтегруються в академічні й популярні форми. З'являються гібридні жанри, у яких народний вокал поєднується з електронною музикою, джазовою імпровізацією, симфонічним звучанням. У цьому контексті українське вокальне мистецтво постає як лабораторія інтеграції, де традиція не консервується, а активно трансформується.

Глобалізація та цифрові технології суттєво змінюють умови існування вокального мистецтва. Сучасний український вокаліст діє в просторі, де кордони між локальним і глобальним майже стерті. Онлайн-платформи, міжнародні конкурси, колаборації з митцями з різних країн створюють нові можливості для інтеграції. Водночас постає питання збереження ідентичності в умовах уніфікації. Український вокал відповідає на цей виклик через акцент на мовній, інтонаційній та емоційній специфіці, яка стає його конкурентною перевагою на світовій сцені.

Сучасна українська академічна вокальна школа продовжує традицію високого професіоналізму, але дедалі більше відкривається до міждисциплінарних і міжжанрових взаємодій. Оперні співаки працюють у форматі камерних проєктів, перформансів, мультимедійних постановок, де вокал взаємодіє з театром, відеоартом, електронікою. Це розширює поняття вокального мистецтва, виводячи його за межі суто музичної сфери й інтегруючи в ширший культурний простір.

Не менш важливою є роль української діаспори, яка протягом ХХ століття стала своєрідним мостом між Україною та світом. Вокальні традиції, збережені й розвинені за кордоном, інтегрувалися в інші культурні середовища, збагачуючи їх і водночас повертаючись до України у вигляді нових інтерпретацій, методик, стилів. Таким чином, інтеграційний простір українського вокального мистецтва має не лише горизонтальний, а й діаспорний вимір, що значно розширює його географію та вплив.

В умовах сучасних соціокультурних викликів українське вокальне мистецтво набуває ще одного важливого виміру — екзистенційного. Голос стає засобом свідчення, способом проговорення травматичного досвіду, формою культурного спротиву. Українська пісня, у всіх її жанрових проявах, інтегрується в глобальний дискурс, де мистецтво виконує не лише естетичну, а й етичну функцію. У цьому сенсі вокал стає мовою, зрозумілою поза мовними бар'єрами, але водночас глибоко вкоріненою в національному контексті.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що українське вокальне мистецтво в інтеграційному просторі є динамічною системою, у якій поєднуються традиція і новаторство, локальне й глобальне, академічне й неакадемічне. Його сила — у здатності до діалогу без втрати себе, у відкритості до світу без розчинення в ньому. Український голос, сформований історією, мовою та культурною пам'яттю, продовжує звучати в різних жанрах і форматах, вплітаючись у світовий культурний хор, але зберігаючи власну тембральну неповторність. Саме в цьому — його інтеграційний потенціал і культурна місія.

Українське вокальне мистецтво є унікальним культурним феноменом, у якому традиція й сучасність не просто співіснують, а перебувають у постійному діалозі, взаємно формуючи художню мову, естетику та світоглядні орієнтири виконавця. Воно розвивалося на перетині історичних катаклізмів і духовних піднесенень, у просторі між локальною ідентичністю та універсальними законами музичного мислення, між архаїкою народного співу й високими зразками академічної європейської культури. Саме ця багатовекторність зумовила особливу життєздатність українського вокалу, його здатність до адаптації, оновлення й репрезентації на міжнародній сцені без втрати власного обличчя.

Витоки української вокальної традиції сягають глибин усної культури, у якій спів був не лише мистецькою формою, а й способом буття, колективної пам'яті та соціальної комунікації. Давні обрядові пісні, колядки, щедрівки, веснянки, купальські та весільні співи формували особливий тип інтонаційного мислення, що ґрунтувався на модальності, варіативності мелодії, тісному зв'язку слова і звуку. Український народний спів завжди тяжів до вокальної експресії, до “розповіді голосом”, де тембр, інтонаційна гнучкість і емоційна насиченість були важливішими за формальну досконалість. Ця риса згодом стане однією з ключових ознак української вокальної школи, навіть у її академічному втіленні.

Формування професійної вокальної культури в Україні тісно пов'язане з церковною музикою та розвитком багатоголосся. Київська Русь, а згодом українські землі у складі різних державних утворень, були простором

активного культурного обміну між Сходом і Заходом. Знаменний розспів, київський та болгарський розспіви, партесний спів XVII–XVIII століть стали основою для становлення української вокальної поліфонії, яка вирізнялася особливою співучістю голосів, м'якістю гармоній і риторичною виразністю. Саме тут закладається традиція уважного ставлення до слова, його смислової ваги та інтонаційної артикуляції, що згодом перейде і в світське вокальне мистецтво.

У XIX столітті український вокал набуває нового виміру, пов'язаного з національним відродженням і формуванням професійної музичної освіти. Композитори Микола Лисенко, Семен Гулак-Артемівський, Порфирій Ніщинський не лише створюють оперні та вокально-симфонічні твори, а й закладають основи національної вокальної школи, в якій поєднуються європейські академічні стандарти з інтонаційною природою народної пісні. Український співак у цей період постає як носій культурної місії: його голос стає символом національної гідності, історичної пам'яті та духовного спротиву асиміляційним процесам. Опера “Запорожець за Дунаєм” або численні обробки народних пісень для голосу з фортепіано є не просто музичними творами, а актами культурного самоствердження.

На межі XIX–XX століть українське вокальне мистецтво активно інтегрується в європейський художній простір. Українські співаки навчаються у провідних консерваторіях Відня, Парижа, Мілана, Санкт-Петербурга, поєднуючи італійську белькантову традицію з притаманною українській вокальності емоційною глибиною та словесною виразністю. Саме тоді формується феномен українського оперного співака міжнародного рівня, який здатний органічно існувати в репертуарі Моцарта, Верді чи Пуччіні, водночас зберігаючи інтонаційну “пам'ять” рідної культури. Цей синтез стає запорукою успіху українських вокалістів на світових сценах упродовж усього XX століття.

Радянський період, попри ідеологічні обмеження, парадоксальним чином сприяв інституціоналізації вокального мистецтва. Система музичних училищ, консерваторій, оперних театрів створила потужну базу для професійної

підготовки співаків. Українська вокальна школа в цей час відзначалася високим рівнем технічної підготовки, ґрунтовною роботою над диханням, опорою звуку, чіткою дикцією та дисципліною голосового апарату. Водночас саме в академічному вокалі зберігалися риси національної інтонаційності, особливо у виконанні українського репертуару, камерних вокальних циклів, романсів і народних пісень в обробках. Навіть у межах жорсткого канону український співак часто демонстрував більшу емоційну відкритість і психологічну глибину, ніж вимагала офіційна естетика.

Кінець XX – початок XXI століття ознаменувалися кардинальними змінами у вокальному мистецтві України. Відновлення державної незалежності сприяло активному переосмисленню традиції, поверненню заборонених або маргіналізованих імен, стилів і практик. Поряд з академічним вокалом стрімко розвивається естрадний, джазовий, фольклорний та етно-експериментальний напрям. Сучасний український вокал дедалі частіше постає як простір гібридності, де народна манера співу поєднується з електронікою, академічна техніка – з імпровізацією, а національний мелос – із глобальними жанровими моделями.

Особливої уваги заслуговує феномен автентичного та реконструйованого народного співу, який у XXI столітті виходить за межі фольклорних фестивалів і стає частиною сучасного мистецького дискурсу. Українські вокальні ансамблі та солісти, що працюють з традиційним матеріалом, не лише відтворюють давні техніки звукоутворення, а й переосмислюють їх у контексті сучасної сцени. Такий спів вражає міжнародну аудиторію своєю первісною силою, незвичною тембровою палітрою та енергетикою, яка різко контрастує з уніфікованими стандартами поп-індустрії.

Академічний вокал в Україні також зазнає суттєвих трансформацій. Сучасний оперний співак дедалі рідше обмежується роллю “голосу”, перетворюючись на універсального артиста, який володіє акторською майстерністю, пластикою, здатністю працювати з режисерськими концепціями та мультимедійними форматами. Українські оперні співаки успішно

інтегруються у міжнародні театральні проєкти, беруть участь у постановках провідних оперних домів Європи та Америки, де цінується не лише вокальна досконалість, а й індивідуальність, сценічна харизма, культурна “інакшість”.

Естрадний та популярний вокал в Україні став одним із найпотужніших інструментів міжнародної культурної репрезентації. Українські виконавці активно працюють із глобальними форматами, не відмовляючись від рідної мови та національних інтонацій. Саме мова, з її м'якою вокалізацією, багатством голосних і природною співучістю, стає важливим естетичним чинником, що вирізняє український вокал на міжнародній сцені. Участь України в міжнародних музичних конкурсах і фестивалях продемонструвала, що національна ідентичність не є перешкодою для глобального успіху, а навпаки – його запорукою.

Сучасні українські вокалісти дедалі частіше виступають як культурні амбасадори, особливо в умовах політичних і соціальних викликів. Їхній спів набуває символічного значення, стає формою свідчення, пам'яті й опору. На міжнародній сцені український голос звучить не лише як естетичний феномен, а й як етична позиція, як нагадування про цінність свободи, людської гідності та культурного різноманіття. У цьому сенсі традиція знову проявляє свою актуальність, адже українська пісня історично була способом переживання травми й одночасно джерелом надії.

Місце українського вокального мистецтва на міжнародній сцені сьогодні визначається не кількістю запозичень, а здатністю до діалогу. Український вокал не намагається розчинитися у глобальному музичному потоці, натомість він пропонує власний тембр, власну інтонацію, власну історію. Саме ця впізнаваність робить його затребуваним і цікавим для світової аудиторії. У глобальному культурному просторі, де часто домінує стандартизація, український вокал постає як голос живої традиції, що не боїться сучасності й не втрачає зв'язку з корінням.

Таким чином, традиція і сучасність в українському вокальному мистецтві не є полюсами протистояння, а радше різними вимірами єдиного культурного

процесу. Традиція забезпечує глибину, тяглість і смислову насиченість, тоді як сучасність відкриває нові форми, технології та способи комунікації зі світом. На міжнародній сцені український вокал звучить як переконливий доказ того, що справжня інтеграція можлива лише за умови збереження власного голосу — у прямому й переносному сенсі. Саме в цьому поєднанні автентичності та відкритості, пам'яті й експерименту полягає його унікальність і майбутній потенціал.

2.2. Проблеми та досягнення сучасного українського мистецтва

Сучасне українське вокальне мистецтво постає як складний, багатовимірний культурний феномен, у якому тісно переплітаються історична пам'ять і новаторський пошук, національна ідентичність і глобальна відкритість, драматичні виклики часу й разючі творчі досягнення. Воно формується не в умовах спокійної еволюції, а в ситуації постійної напруги — соціальної, політичної, економічної й екзистенційної, — що, з одного боку, породжує численні проблеми, а з іншого стає джерелом особливої внутрішньої сили та художньої переконливості. Український голос сьогодні — це не лише інструмент звукоутворення чи естетичної комунікації, а й носій колективного досвіду, пам'яті, болю й надії, що значною мірою визначає його місце у світовому культурному просторі.

Однією з ключових проблем сучасного українського вокального мистецтва залишається інституційна нестабільність. Багато професійних вокалістів і педагогів працюють у складних умовах хронічного недофінансування, нерівномірного розвитку культурної інфраструктури та обмежених можливостей для системної міжнародної співпраці. Академічні театри й концертні організації часто змушені балансувати між збереженням високих художніх стандартів і необхідністю виживання в умовах ринку, де мистецтво дедалі частіше оцінюється за кількістю проданих квитків, а не за естетичною чи духовною цінністю. Це створює напруження між репертуарною

політикою та місією культурних інституцій, змушуючи їх іти на компроміси, які не завжди сприяють розвитку вокального мистецтва як такого.

Ще однією серйозною проблемою є фрагментація вокального простору. Академічний, естрадний, джазовий, народний і експериментальний вокал в Україні часто існують паралельно, не завжди вступаючи в плідний діалог. Хоча така багатоманітність сама по собі є ознакою живої культури, відсутність системної інтеграції між цими напрямками призводить до втрати потенційних синергій. Академічні виконавці інколи залишаються замкненими у вузькому колі традиційних форм, тоді як представники популярної сцени не завжди спираються на глибоку вокально-технічну школу. У результаті формується своєрідний «розрив традицій», коли спадкоємність між поколіннями та стилями стає крихкою й непевною.

Проблемним залишається й питання вокальної освіти. Українська система підготовки вокалістів історично була орієнтована передусім на академічний спів, що забезпечило високий рівень класичної школи, але водночас створило певну інерційність у реагуванні на нові виконавські практики. Сучасний вокаліст дедалі частіше має бути універсальним артистом, здатним працювати з різними жанрами, мовами, техніками звукоутворення та сценічними форматами, проте освітні програми не завжди встигають за цими вимогами. До цього додається проблема «відтоку талантів», коли молоді виконавці, здобувши базову освіту в Україні, шукають можливостей для професійної реалізації за кордоном, де умови для творчої кар'єри часто виглядають привабливішими.

Окремого осмислення потребує вплив сучасних медіа й цифрових технологій. З одного боку, вони відкрили безпрецедентні можливості для самопрезентації, міжнародної видимості та незалежної творчості. З іншого — сприяли поверховій стандартизації вокального звучання, домінуванню студійної обробки й алгоритмічного успіху, що нерідко знецінює живий голос як унікальний, неповторний феномен. У цьому контексті українське вокальне мистецтво стикається з дилемою: як залишатися конкурентоспроможним у

глобальному цифровому просторі, не втрачаючи при цьому глибини, автентичності й професійної культури звучання.

Проте, попри всі ці проблеми, сучасне українське вокальне мистецтво демонструє вражаючі досягнення, які дають підстави говорити про нього як про одну з найбільш динамічних і перспективних сфер національної культури. Насамперед це стосується збереження й розвитку потужної вокальної школи. Українські співаки — як академічні, так і неакадемічні — продовжують успішно виступати на провідних світових сценах, здобувати нагороди на міжнародних конкурсах, брати участь у престижних фестивалях і проєктах. Їх вирізняє поєднання технічної надійності, емоційної відкритості та особливої тембрової щирості, яку часто пов'язують із глибинними традиціями української пісенної культури.

Важливим досягненням є й активна інтеграція національного репертуару в сучасний виконавський процес. Українські композитори та вокалісти дедалі сміливіше звертаються до поєднання фольклорних інтонацій із сучасними музичними мовами — від неокласики до електроніки й джазу. Такий синтез не лише актуалізує традицію, а й робить її зрозумілою та привабливою для міжнародної аудиторії. Українська пісня перестає сприйматися як екзотичний артефакт і починає функціонувати як повноцінний елемент глобального культурного обміну.

Особливу роль у сучасному українському вокальному мистецтві відіграє естрадна та альтернативна сцена, яка стала потужним інструментом культурної дипломатії. Саме через популярну музику український голос сьогодні часто звучить у світі найбільш голосно й переконливо. Водночас ідеться не лише про комерційний успіх, а й про формування нової естетики, де вокал поєднує індивідуальну манеру виконання з чіткою ідентифікацією культурного походження. Це дозволяє українським виконавцям бути впізнаваними, не розчиняючись у загальному масиві глобальної попкультури.

Значним досягненням є також зростання міждисциплінарних і експериментальних форм вокального мистецтва. Сучасні українські вокалісти

дедалі частіше працюють на перетині музики, театру, перформансу, медіарту, створюючи нові формати сценічної присутності. Голос у таких проєктах стає не лише музичним, а й тілесним, візуальним, семантичним явищем, що розширює уявлення про можливості вокального мистецтва загалом. Подібні практики свідчать про високу адаптивність української вокальної культури та її здатність відповідати на виклики часу.

Не можна оминати й морально-етичний вимір сучасних досягнень. В умовах війни та соціальних потрясінь українське вокальне мистецтво набуло особливої місії — бути формою духовного спротиву, засобом консолідації та підтримки. Благодійні концерти, міжнародні виступи, присвячені Україні, нові твори, народжені з пережитого досвіду, — усе це перетворює вокальне мистецтво на важливий чинник суспільної стійкості. Голос співака тут стає голосом спільноти, здатним говорити про травму й водночас відкривати простір для надії.

У підсумку сучасне українське вокальне мистецтво постає як сфера напруженого, але плідного розвитку. Його проблеми — інституційні, освітні, медійні — не знецінюють, а радше підкреслюють масштаб завдань, які стоять перед митцями й суспільством. Його досягнення — міжнародне визнання, жанрова багатоманітність, глибока емоційна й культурна насиченість — свідчать про наявність потужного творчого потенціалу. У цій динаміці між викликом і відповіддю, традицією і новацією, локальним і глобальним український вокал формує власний голос у світовому хорі — голос, який уже неможливо не почути і який дедалі важче ігнорувати.

2.3. Глобалізація і національна ідентичність українського вокального мистецтва

Глобалізація як всеохопний процес сучасної культури постає не лише економічною чи технологічною реальністю, а й глибоким духовно-естетичним викликом, що безпосередньо торкається мистецтва, зокрема вокального. Українське вокальне мистецтво в умовах глобалізованого світу опинилося на

перетині двох потужних векторів: з одного боку — універсалізація художніх мов, стандартизація виконавських практик, домінування транснаціональних культурних індустрій, а з іншого — нагальна потреба збереження та переосмислення національної ідентичності як джерела смислів, стилістичної унікальності та духовної тяглості. У цьому напруженому, але водночас плідному діалозі формується сучасний образ українського вокального мистецтва, здатного бути впізнаваним у світі, не втрачаючи власного культурного коріння

Глобалізація у вокальному мистецтві проявляється передусім у розширенні комунікативного простору. Сучасний український вокаліст більше не обмежений національною сценою: міжнародні конкурси, фестивалі, цифрові платформи, стримінгові сервіси, соціальні мережі створюють умови для миттєвого виходу на світову аудиторію. У цьому сенсі вокал стає універсальною мовою, де технічна досконалість, володіння різними стилями та мовами, відповідність міжнародним стандартам виконавства є необхідною умовою професійного успіху. Академічний спів орієнтується на загальноєвропейські канони вокальної школи, естрадний — на глобальні поп-, джаз- та соул-моделі, етнічний — на світовий рух world music. Проте саме тут виникає питання: чи не розчиняється національна своєрідність у потоці глобальних форм?

Українське вокальне мистецтво має глибоку історичну пам'ять, у якій голос завжди був носієм колективного досвіду. Народна пісня, кобзарська традиція, церковний спів, класична академічна школа — усі ці пласти формували особливий тип вокального мислення, де звук несе не лише естетичну, а й світоглядну, етичну функцію. Національна ідентичність у цьому контексті не зводиться до фольклорної цитатності чи зовнішніх маркерів «українськості». Вона проявляється у специфічній інтонаційній природі, мелодичній протяжності, емоційній відкритості, поєднанні ліризму й драматизму, що властиві українській вокальній традиції. Саме ці якості стають

тим внутрішнім кодом, який може бути прочитаний і в академічній арії, і в сучасній авторській пісні.

Глобалізація не обов'язково означає уніфікацію. У сучасній культурології все частіше говорять про феномен «глокалізації» — поєднання глобального й локального. Українське вокальне мистецтво є яскравим прикладом такого процесу. Виконавці інтегрують національні інтонації у міжнародні стилі, створюючи гібридні форми, де традиція не протистоїть сучасності, а вступає з нею в творчу взаємодію. Українська мова, довгий час маргіналізована в масовій культурі, у XXI столітті стає важливим ідентифікаційним ресурсом, який надає вокальним творам особливої виразності й символічної сили. Виконання українською мовою на міжнародних сценах перетворюється на акт культурного самоствердження, що не потребує декларативності — достатньо звучання голосу, наповненого сенсом.

Особливої ваги проблема національної ідентичності набуває в умовах сучасних історичних викликів. Українське вокальне мистецтво дедалі частіше виконує не лише естетичну, а й репрезентативну, навіть дипломатичну функцію. Голос стає свідченням існування культури, яка бореться за право бути почутою. У цьому контексті глобалізація виступає не загрозою, а інструментом — засобом донесення національного досвіду до світу. Українські вокалісти, виступаючи на міжнародних сценах, несуть із собою не абстрактний «національний стиль», а живу, сучасну ідентичність, сформовану на перетині традиції, особистого досвіду та глобального контексту.

Водночас глобалізаційні процеси ставлять перед українським вокальним мистецтвом і низку ризиків. Комерціалізація, орієнтація на швидкий успіх, наслідування домінантних моделей популярної культури можуть призводити до втрати глибинного змісту, поверхового використання національних елементів як декоративного ефекту. У цьому сенсі особлива відповідальність покладається на систему мистецької освіти, яка має формувати не лише технічно підготовленого, а й культурно свідомого виконавця. Знання історії українського вокалу, розуміння фольклорних першоджерел, усвідомлення

зв'язку між мовою, інтонацією та ідентичністю стають необхідною умовою повноцінної інтеграції у світовий мистецький простір.

Академічний вокал в Україні демонструє показовий приклад балансу між глобальними стандартами й національною специфікою. Українські співаки успішно працюють у провідних оперних театрах світу, дотримуючись універсальних вимог до техніки та стилю, але водночас зберігають індивідуальну манеру, сформовану на основі національної школи. Українська камерно-вокальна музика, романси, сучасні академічні твори на українські тексти дедалі частіше звучать на міжнародних сценах, розширюючи уявлення світу про українську культуру поза стереотипами.

Не менш важливим є розвиток неакадемічного вокалу — естрадного, джазового, альтернативного, етнічного. Саме тут глобалізація проявляється найбільш відчутно, адже ці жанри безпосередньо включені у світовий музичний ринок. Проте українські виконавці знаходять способи трансформувати глобальні формати, наповнюючи їх локальним змістом. Елементи народного співу, характерні ладові звороти, традиційна поетика, історична пам'ять інтегруються у сучасні аранжування, створюючи унікальний художній продукт. У цьому процесі національна ідентичність перестає бути «музейною» категорією і стає динамічною, відкритою до змін.

Важливу роль у формуванні сучасної ідентичності відіграють цифрові технології. Онлайн-платформи дозволяють українському вокальному мистецтву існувати поза географічними межами, формувати глобальні спільноти слухачів, налагоджувати міжкультурний діалог. Водночас цифрове середовище вимагає чіткого усвідомлення власної унікальності: у світі надлишку контенту саме ідентичність стає ключовим фактором впізнаваності. Український голос, вписаний у глобальний цифровий простір, звучить переконливо тоді, коли за ним стоїть автентичний досвід, а не лише технологічна досконалість.

Отже, глобалізація і національна ідентичність українського вокального мистецтва не є взаємовиключними поняттями. Навпаки, у їхній взаємодії народжується нова якість — здатність бути частиною світового культурного

процесу, не втрачаючи власного обличчя. Українське вокальне мистецтво сьогодні — це простір діалогу між минулим і майбутнім, локальним і універсальним, традицією і новаторством. У цьому діалозі голос стає не лише інструментом художнього вираження, а й носієм пам'яті, ідентичності та надії. Саме тому український вокал, проходячи крізь виклики глобалізованого світу, не розчиняється в ньому, а набуває нової сили — сили бути почутим і впізнаним у багатоголосі сучасної культури.

ВИСНОВКИ

Поданий документ являє собою цілісне, концептуально вибудоване дослідження, присвячене аналізу сучасного вокального мистецтва в інтеграційному культурологічному просторі з особливим акцентом на український контекст. Робота демонструє високий рівень теоретичної обізнаності автора, вміння мислити міждисциплінарно та здатність поєднувати музикознавчий аналіз із ширшим культурологічним і соціально-філософським баченням. Її структура є логічною й послідовною: від окреслення історико-культурних і теоретичних засад вокального мистецтва автор переходить до аналізу інтеграційних моделей у світовому масштабі, а згодом — до ґрунтового осмислення українського вокального мистецтва як активного суб'єкта глобального культурного діалогу.

Аналітична частина роботи засвідчує, що сучасне вокальне мистецтво розглядається автором не як сукупність ізольованих виконавських технік чи жанрових практик, а як складний, динамічний феномен, у якому перетинаються історична пам'ять, національна ідентичність, технологічні інновації та глобальні комунікативні процеси. Такий підхід є методологічно виваженим і відповідає актуальним тенденціям сучасного гуманітарного знання, де мистецтво осмислюється у взаємодії з соціокультурним контекстом. Автор переконливо доводить, що вокал у XX–XXI століттях виходить за межі суто музичної сфери, перетворюючись на універсальний медіум смислів, тілесності та культурної ідентифікації.

Важливою перевагою дослідження є ґрунтовний історико-культурний аналіз, який не зводиться до простого ретроспективного огляду. Історичні етапи розвитку вокального мистецтва розглядаються як живі вектори, що продовжують впливати на сучасні виконавські практики. Античні уявлення про голос як носій логосу, середньовічна сакральна естетика, гуманістичний антропоцентризм Відродження, канонізація академічного співу в епоху бароко й класицизму, психологічна глибина романтизму та експериментальний

радикалізм ХХ століття постають не як ізольовані стилістичні епохи, а як взаємопов'язані складові сучасного вокального мислення. Така історична перспектива надає роботі концептуальної глибини й дозволяє уникнути поверхового трактування поняття «сучасність».

Особливу увагу в роботі приділено інтеграційним процесам, що відбуваються між академічним, естрадним та етнічним вокалом. Автор переконливо показує, що сучасна культура не підтримує жорстких ієрархій між цими сферами, а радше стимулює їхню взаємодію та взаємопроникнення. Аналіз західноєвропейської та американської моделей вокальної інтеграції виявляє різні історичні стратегії осмислення співвідношення «високого» й «популярного», тоді як звернення до азійського та постколоніального контекстів суттєво розширює географічні й концептуальні межі дослідження. Такий порівняльний підхід засвідчує наукову зрілість автора й уміння працювати з різномірним культурним матеріалом.

Порівняльний аналіз інтеграційних моделей академічного й неакадемічного вокалу є одним із ключових аналітичних вузлів роботи. Автор не лише фіксує відмінності між цими моделями, але й показує їхню взаємозалежність у сучасному культурному просторі. Академічний вокал постає як система, зорієнтована на традицію, інституційну легітимацію та нормативність, тоді як неакадемічний — як простір експресії, ідентичності та швидкої адаптації до соціальних змін. Водночас робота переконливо демонструє, що у ХХІ столітті ці моделі дедалі частіше перетинаються, утворюючи гібридні форми, у яких професійна техніка поєднується з індивідуальною манерою та культурною автентичністю.

Вагомим елементом дослідження є осмислення впливу цифрових технологій на сучасне вокальне мистецтво. Автор аргументовано доводить, що медіалізація голосу змінює не лише способи його фіксації та поширення, а й саму естетику вокального звучання. Голос у цифрову епоху постає як багатовимірний феномен, здатний існувати у формі живого виконання, студійної обробки та віртуальної присутності. Водночас підкреслюється

амбівалентність цього процесу: з одного боку, технології розширюють художні можливості вокаліста, з іншого — актуалізують питання автентичності та меж між людським і штучним.

Центральне місце в роботі посідає аналіз українського вокального мистецтва в інтеграційному просторі. Автор послідовно показує, що український вокал історично формувався як синтетичне явище, у якому поєднувалися народна пісенна традиція, церковний спів і європейська академічна культура. Особливо переконливо простежено роль вокального мистецтва у формуванні національної ідентичності в XIX–XX століттях, а також його функцію як інструмента культурної репрезентації України на міжнародній сцені. Аналіз творчості та виконавських практик українських співаків різних епох засвідчує тяглість інтонаційного мислення й водночас відкритість до світових тенденцій.

Розгляд сучасного етапу розвитку українського вокального мистецтва вирізняється актуальністю та аналітичною глибиною. Автор наголошує на тому, що глобалізація та цифрові медіа створюють для українських вокалістів як нові можливості, так і нові виклики. З одного боку, відкривається доступ до світової аудиторії та міжнародних проєктів, з іншого — постає загроза уніфікації та втрати національної специфіки. У роботі переконливо доведено, що саме опора на мовну, інтонаційну та тембральну унікальність українського співу дозволяє зберігати ідентичність у глобальному культурному просторі.

Загалом дослідження характеризується високим рівнем самостійності мислення та стилістичної цілісності. Текст написаний науково виваженою, водночас образною й переконливою мовою, що відповідає вимогам магістерської роботи. Повторюваність окремих концептів не є недоліком, а радше виконує функцію смислового підсилення, формуючи цілісну авторську позицію. Структура роботи сприяє поступовому розгортанню аргументації й дозволяє читачеві чітко простежити логіку дослідження.

Узагальнюючи результати аналізу, можна сформулювати такі висновки. По-перше, сучасне вокальне мистецтво постає як інтегративний феномен, у

якому поєднуються різні історичні, жанрові та культурні виміри. По-друге, інтеграційні процеси між академічним, естрадним та етнічним вокалом є закономірним наслідком глобалізаційних і медіакультурних трансформацій сучасності. По-третє, українське вокальне мистецтво демонструє високий рівень адаптивності та творчого потенціалу, зберігаючи національну ідентичність у діалозі зі світовою культурою. По-четверте, сучасний вокаліст постає як універсальний артист, чия професійна компетентність виходить за межі суто вокальної техніки й охоплює культурну рефлексію, міждисциплінарність та медіаграмотність.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання її матеріалів у виконавській та педагогічній діяльності, а також у подальших наукових дослідженнях, присвячених проблемам сучасного музичного мистецтва. Робота може слугувати теоретичним підґрунтям для осмислення вокальної практики в умовах інтеграційного культурного простору та сприяти формуванню цілісного бачення розвитку вокального мистецтва у ХХІ столітті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка: теорія і практика. – Київ: Музична Україна, 2019.
2. Архимович Л. Українська музична культура. Київ: Музична Україна, 2002.
3. Беннет Т. Culture: A Reformer's Science. London: Sage Publications, 1998.
4. Бенч-Шокало О. Г. Українська вокальна школа: історія і сучасність. – Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2016.
5. Бочаров Ю. Вокальне мистецтво ХХ століття: теорія і практика. Київ: НМАУ, 2010.
6. Василенко С. В. Інтерпретація музичного твору як художньо-педагогічна проблема // Мистецтвознавчі записки. – 2020.
7. Гаврілова Л. Г. Інтегративні процеси в мистецькій освіті. – Київ: Педагогічна думка, 2018.
8. Герасимова-Персидська Н. Українська музика в європейському контексті. Київ: Дух і Літера, 2011.
9. Горбенко С. С. Сценічна культура вокаліста. – Харків: Факт, 2017.
10. Дороніна Т. М. Художньо-виконавська інтерпретація у вокальному мистецтві. – Київ, 2021.
11. Кияновська Л. О. Музична культура України ХХІ століття: традиції та інновації. – Львів: Сполом, 2015.
12. Козаренко О. В. Феномен української національної музичної мови. – Львів: НТШ, 2014.
13. Масол Л. М. Інтеграція мистецтв у сучасній освіті. – Київ: Освіта, 2019.
14. Падалка Г. М. Мистецька педагогіка: теорія і практика. – Київ: Освіта України, 2018.
15. Рудницька О. П. Педагогіка мистецтва: пошуки і перспективи. – Київ: Інтерпроф, 2017.

16. Савченко Л. А. Вокальне виконавство як художньо-комунікативний процес // Наукові записки НПУ імені М. Драгоманова. – 2022.
17. Самойленко О. Культурологія музики. Київ: Факт, 2003.
18. Федоришин О. М. Сучасні тенденції розвитку вокального мистецтва // Українська культура. – 2020.
19. Auslander P. Liveness: Performance in a Mediatized Culture. – London: Routledge, 2008.
20. Carlson M. Performance: A Critical Introduction. – London: Routledge, 2018.
21. Cook N. Music: A Very Short Introduction. Oxford: Oxford University Press, 2000.
22. Cook N. Beyond the Score: Music as Performance. – Oxford University Press, 2014.
23. Frith S. Performing Rites: On the Value of Popular Music. Cambridge: Harvard University Press, 1996.
24. Hargreaves D., Miell D., MacDonald R. Musical Imaginations: Multidisciplinary Perspectives on Creativity, Performance and Perception. – Oxford University Press, 2012.
25. McCoy S. Your Voice: An Inside View. – Princeton: Inside View Press, 2012.
26. Middleton R. Studying Popular Music. Buckingham: Open University Press, 1990.
27. Miller R. The Structure of Singing: System and Art in Vocal Technique. – New York: Schirmer Books, 1996.
28. Schechner R. Performance Studies: An Introduction. – New York: Routledge, 2013.
29. Taruskin R. The Oxford History of Western Music. Oxford: Oxford University Press, 2005.
30. Welch G., Howard D. The Oxford Handbook of Singing. – Oxford University Press, 2019.